

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original Article

สื่อให้ความรู้กลุ่มวัคซีน

วิไลวรรณ เสียงกอง ส.บ.

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านน้ำรีพัฒนา อำเภอนครหลวงจังหวัดนนทบุรี

บทคัดย่อ หมู่บ้านในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านน้ำรีพัฒนาเป็นหมู่บ้านที่ทุรกันดารพื้นที่ติดกับชายแดนของประเทศลาวไม่มีด่านสากล ทำให้มีประชาชนจากประเทศเพื่อนบ้านเดินทางเข้าออกหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) บ้านน้ำรีพัฒนาเป็นชนเผ่าลัวะและใช้ภาษาลัวะเป็นภาษาหลัก อีกทั้งประชาชนชนร้อยละ 70 ไม่ได้รับการศึกษา และไม่มีความรู้ในเรื่องวัคซีนที่บุตรหลานควรจะได้รับข้อมูล การมารับวัคซีนในเด็กแรกเกิดจนถึง 5 ปี ของ รพ.สต. บ้านน้ำรีพัฒนา ในปี 2557 มีจำนวนเด็กมารับวัคซีนเพียงร้อยละ 40 จากการสำรวจข้อมูลในผู้ปกครองเด็ก 0-5 ปี พบว่าผู้ปกครองขาดความรู้เกี่ยวกับเรื่องวัคซีนร้อยละ 62 ผู้ศึกษาจึงได้จัดทำนวัตกรรมสื่อให้ความรู้เรื่องวัคซีนสองภาษาประกอบด้วยภาษาไทยและภาษาท้องถิ่น (ลัวะ) รูปแบบ การวิจัยและพัฒนา เลือกรูปแบบเป้าหมายแบบเจาะจง คือมารดาหรือผู้ปกครองเด็กแรกเกิด ถึง 5 ปี ทั้งหมดในเขตรับผิดชอบ ทดลองใช้นวัตกรรมตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงมิถุนายน พ.ศ. 2558 วิเคราะห์ผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบความรู้เรื่องวัคซีนและเจตคติที่มีต่อการพาบุตรหลานมารับวัคซีน และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรม ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยของระดับความรู้และเจตคติที่ดีต่อการพบุตรหลานมารับวัคซีนก่อนใช้นวัตกรรมอยู่ในระดับพอใช้ ร้อยละ 53 หลังจากมีการใช้นวัตกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย ในระยะ 2 เดือน ได้แก่ช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน 2558 ค่าเฉลี่ยของระดับความรู้และเจตคติที่ดีต่อการพบุตรหลานมารับวัคซีนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 78 และได้มีการทำแบบทดสอบเพื่อวัดความรู้ซ้ำอีกครั้งหลังมีการใช้นวัตกรรมไปแล้ว 2 เดือน ได้แก่ เดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน 2558 ผลปรากฏ ว่าค่าเฉลี่ยของระดับความรู้และเจตคติที่ดีต่อการพบุตรหลานมารับวัคซีนอยู่ในระดับดี ร้อยละ 96 และจากการทำ แบบประเมินระดับความพึงพอใจของผู้ใช้นวัตกรรม อยู่ในระดับดี ร้อยละ 94 เนื่องจากภาษาลัวะเป็นภาษาพูด ไม่มีภาษาเขียนควรจัดทำนวัตกรรมสื่อให้ความรู้ในรูปแบบการบันทึกเสียงลงไปซึ่งจะช่วยให้ความรู้ที่ง่ายต่อการแปลความหมายของผู้ใช้ และทำให้ข้อมูลในสื่อไม่มีการบิดเบือนและง่ายต่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่อ่านหนังสือไม่ได้ อีกทั้งนวัตกรรมมีความแข็งแรงคงทน สามารถใช้งานได้นาน ขนาดของนวัตกรรมควรปรับให้เหมาะสมเพื่อสะดวกแก่การอ่านและมองเห็นสื่อได้ชัดเจน

คำสำคัญ: สื่อให้ความรู้, วัคซีน

บทนำ

เนื่องจากหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) บ้านน้ำรีพัฒนา ตำบลขุนน่าน อำเภอนครหลวงจังหวัดนนทบุรี เป็นหมู่บ้านที่ทุรกันดาร พื้นที่ติดกับชายแดนของประเทศลาว ไม่มี

ด่านสากล ทำให้มีประชาชนจากประเทศเพื่อนบ้านเดินทางเข้าออกหมู่บ้านและมารับบริการด้านสุขภาพที่โรงพยาบาลอย่างต่อเนื่อง และเส้นทางการคมนาคมจากถนนเส้นทางหลักเข้าสู่ รพ.สต. บ้านน้ำรีพัฒนา เป็นทางลูกรังปนดินแดง ทำให้การคมนาคมเป็นไปอย่างลำบากใน

ช่วงฤดูฝน ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบเป็นชนเผ่าลัวะ และใช้ภาษาลัวะเป็นภาษาหลัก ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตนอนในไร่และมักจะพบบุตรหลานไปอยู่ด้วย อีกทั้งประชาชนชนร้อยละ 70 ไม่ได้รับการศึกษา และไม่มีความรู้ในด้านการดูแลสุขภาพเบื้องต้นของตนเอง รวมไปถึงเรื่องวัคซีนและประโยชน์ของวัคซีนที่บุตรหลานควรจะได้รับ⁽¹⁾ ซึ่งหากเด็กไม่ได้รับวัคซีนตามช่วงเกณฑ์อายุอาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาเติบโต รวมถึงเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคที่ติดต่อบางโรคจากคนสู่คน การติดต่อก่อตัวขึ้นได้ง่าย ทำให้เกิดการแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว เช่น โปลิโอคอตีบ ไอกรน วัณโรค เป็นต้น และทำให้เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคจากผู้คนประเทศเพื่อนบ้านที่เข้าออกพื้นที่หมู่บ้านได้ ข้อมูลการมารับวัคซีนในเด็กแรกเกิดจนถึง 5 ปี ของ รพ.สต. บ้านน้ำรีพัฒนา ในปี 2557 มีจำนวนเด็กที่ผู้ปกครองพามารับวัคซีนจำนวนร้อยละ 40 จากจำนวนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยกว่าเกณฑ์ตัวชี้วัดของกรมควบคุมโรคคือ ประชากรเป้าหมายในพื้นที่รับผิดชอบได้รับวัคซีนแต่ละชนิดครบชุด และมีความครอบคลุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 เป็นรายพื้นที่ (หมู่บ้าน ตำบล เทศบาล)⁽²⁾ จากการสำรวจข้อมูลในผู้ปกครองเด็กแรกเกิด ถึง 5 ปี พบว่า ผู้ปกครองของเด็กในวัยที่ต้องรับวัคซีนไม่มีความตระหนักและไม่เห็นความสำคัญของการได้รับวัคซีนในเด็กวัย 0-5 ปี เนื่องมาจากการขาดความรู้เรื่องความสำคัญของวัคซีน ร้อยละ 62 ความกลัวจากการได้รับพึงประสบการณ์ที่ไม่ดีต่อการมารับวัคซีนจากผู้ปกครองท่านอื่น ร้อยละ 18 ความเชื่อในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 13 ความผิดพลาดของ การใช้และเข้าใจความหมายของภาษาที่ไม่ตรงกัน ระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและประชาชน ร้อยละ 7 ผู้ศึกษาจึงได้จัดทำนวัตกรรมให้ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัคซีน อาทิ ประโยชน์ของวัคซีน รวมไปถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นหากเด็กไม่ได้รับวัคซีนตามกำหนด ซึ่งในพื้นที่ของอำเภอเฉลิมพระเกียรติยังไม่มีกรจัดทำนวัตกรรมสื่อให้ความรู้ในเรื่องของวัคซีน และยังไม่มียี่สิบนวัตกรรมที่ทำการแปล 2 ภาษา ซึ่งประกอบด้วย

ภาษาไทยและภาษาท้องถิ่น (ลัวะ)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำนวัตกรรมสื่อให้ความรู้เรื่องวัคซีนสองภาษา ประกอบด้วยภาษาไทย และภาษาท้องถิ่น (ลัวะ) เพื่อสร้างสื่อให้ความรู้สำหรับมารดาหรือผู้ปกครองเด็กแรกเกิดถึง 5 ปี และทำการประเมินประสิทธิผลของสื่อในการทำให้ผู้ปกครองเด็กแรกเกิดถึง 5 ปี ในเขตรับผิดชอบมีความรู้และเจตคติที่ดีต่อการพบบุตรมารับวัคซีนตามกำหนด รวมถึงประเมินความพึงพอใจต่อการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา โดยมีแนวทางการศึกษาดังนี้

ก. การเตรียมการ

1. ศึกษาสถานการณ์ปัญหาของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านน้ำรีพัฒนา และพิจารณาเลือกทำนวัตกรรม
2. ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ ถึงปัญหาที่สนใจและแนวทางในการจัดทำนวัตกรรม
3. วางแผนออกแบบนวัตกรรมสื่อให้ความรู้กล่องวัคซีน

ข. การจัดทำอุปกรณ์สื่อ

จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์สำหรับทำสื่อให้ความรู้กล่องวัคซีน ซึ่งประดิษฐ์ขึ้นจาก วัสดุ อุปกรณ์ที่สามารถหาได้ง่ายตามท้องถิ่น ประกอบด้วย กล่องลัง กว้าง 30 ซม. สูง 30 ซม. ไม้ไผ่เหลายาว 40 ซม. กระดาษ A4 /กระดาษสี สีไม้ สีเมจิก ใบมีด กาว กรรไกร เทปใส ไม้บรรทัด ภาพสื่อเกี่ยวกับวัคซีน ขั้นตอนการประดิษฐ์สื่อให้ความรู้กล่องวัคซีน โดยเริ่มเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เจาะรูด้านข้างกล่อง โดยเจาะรูบนและล่าง ทั้ง 2 ข้าง และด้านหน้าของกล่องเพื่อทำเป็นจอภาพจากนั้นนำไม้ไผ่เหลาที่เตรียมไว้มาใส่เข้าไปในรูที่เจาะไว้ข้างกล่องเพื่อทำเป็นแกนหมุนเปลี่ยนรูปภาพ (ภาพที่ 1)

ขั้นตอนที่ 2 นำกล่องที่ได้มาห่อด้วยกระดาษสีเพิ่ม

สีสวยงาม จากนั้นวาดรูป และติดสื่อเกี่ยวกับวัคซีน เช่น ตารางสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของประเทศไทย⁽³⁾ วัคซีนที่ควรจะได้รับในแต่ละช่วงเกณฑ์อายุของเด็กชนิดของ

ภาพที่ 1 ขั้นตอนที่ 1 ในการทำสื่อให้ความรู้ช่องวัคซีนต้นแบบ

ภาพที่ 2 ขั้นตอนที่ 2 ในการทำสื่อให้ความรู้ช่องวัคซีนต้นแบบ

ภาพที่ 3 ขั้นตอนที่ 3.1 ในการทำสื่อให้ความรู้ช่องวัคซีนต้นแบบ

วัคซีน ความสำคัญของวัคซีน⁽⁴⁾ รวมถึงเกร็ดความรู้ต่าง ๆ ในเรื่องของวัคซีน⁽⁵⁾ เป็นต้น ซึ่งจัดทำเป็นภาษาไทย และภาษาท้องถิ่น (ลัวะ) จากนั้นระบายสีให้สวยงาม (ภาพที่ 2)

ขั้นตอนที่ 3 นำกระดาษที่วาดรูปติดสื่อและระบายสีที่เตรียมไว้มาติดกับไม้ไผ่ที่ทำเป็นแกน ทั้งบนและล่าง (ภาพที่ 3 และ 4)

ขั้นตอนที่ 4 หมุนเก็บกระดาษเข้าไปในกล่องจนหมด (ภาพที่ 5)

ค. การทดลองใช้นวัตกรรม

นำนวัตกรรมไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายในเขตรับผิดชอบ เลือกรุ่นเป้าหมายแบบเจาะจง คือมารดาผู้ปกครองเด็กแรกเกิด ถึง 5 ปี ทั้งหมดในเขตรับผิดชอบ จำนวน 190 คน ทดลองใช้นวัตกรรมตั้งแต่เดือนมีนาคมถึง

ภาพที่ 4 ขั้นตอนที่ 3.2 ในการทำสื่อให้ความรู้ช่องวัคซีนต้นแบบ

ภาพที่ 5 ขั้นตอนที่ 4 ในการทำสื่อให้ความรู้ช่องวัคซีนต้นแบบ

มิถุนายน พ.ศ. 2558 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบความรู้เรื่องวัคซีนและเจตคติที่มีต่อการพาบุตรหลานมารับวัคซีน และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรม วิเคราะห์ผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ง. การปรับปรุงนวัตกรรมหลังการทดลองใช้

จากการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรม ได้ข้อเสนอแนะคือ เครื่องมือมีความคงทนแข็งแรง/ มีขนาดเหมาะสมกับการใช้งาน ผู้จัดทำได้มีการพัฒนานวัตกรรมให้มีขนาดที่เหมาะสมและคงทน มีอายุการใช้งานที่นานยิ่งขึ้น โดยใช้วัสดุอุปกรณ์จากท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ มาทำนวัตกรรม และใช้ขั้นตอนการทำเช่นเดียวกับนวัตกรรมตัวต้นแบบ แต่เปลี่ยนตัวสื่อนวัตกรรมจากกล่องลังเป็นไม้ไผ่สานและทำโครงจากไม้ เพื่อความคงทนและแข็งแรง และใช้ท่อ PVC เป็นแกนหมุนแทนไม้ไผ่เหลา รวมถึงเนื้อหาสื่อความรู้ที่ทำออกมาในรูปแบบของป้ายไวเนล (ภาพที่ 6)

ผลการศึกษา

การเปรียบเทียบการใช้สื่อให้ความรู้ระหว่างสื่อภาษาไทยและสื่อภาษาท้องถิ่น (ภาษาลีว) ระดับความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการพาบุตรหลานมารับวัคซีนของมารดาผู้ปกครองเด็กแรกเกิดถึง 5 ปี มีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการพาบุตรหลานมารับวัคซีนจากการใช้สื่อให้ความรู้แบบภาษาท้องถิ่นมีค่าอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 92) ส่วนสื่อให้ความรู้แบบภาษาไทย อยู่ในระดับพอใช้ (ร้อยละ 56) ซึ่งจะเห็นได้ว่า การใช้สื่อให้ความรู้แบบภาษาท้องถิ่นกับกลุ่มเป้าหมาย ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการพาบุตรหลานมารับวัคซีนเพิ่มมากขึ้น (ตารางที่ 1)

ค่าเฉลี่ยของระดับความรู้และเจตคติที่ดีต่อการพาบุตรหลานมารับวัคซีนก่อนใช้นวัตกรรมอยู่ในระดับพอใช้ (ร้อยละ 53) หลังจากมีการใช้นวัตกรรมกับกลุ่มเป้าหมายในระยะ 2 เดือน ได้แก่ช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน

ภาพที่ 6 สื่อให้ความรู้กล่องวัคซีนหลังการปรับปรุง

2558 ค่าเฉลี่ยของระดับความรู้และเจตคติที่ดีต่อการพาบุตร หลานมารับวัคซีนอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 78) และได้มีการทำแบบทดสอบเพื่อวัดความรู้ซ้ำอีกครั้งหลังมีการใช้นวัตกรรมไปแล้ว 2 เดือน ผลปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความรู้และเจตคติที่ดีต่อการพาบุตร-หลานมารับวัคซีนอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ร้อยละ 96) จากแผนภูมิแสดงระดับความรู้และเจตคติที่ดีต่อการพาบุตรหลานมารับวัคซีนก่อน-หลัง โดยแยกออกตามข้อประเมิน พบว่าหลังจากการใช้นวัตกรรมกับกลุ่มเป้าหมายไประยะหนึ่ง กลุ่มเป้าหมายมีระดับความรู้และเจตคติที่ดีต่อการพาบุตรหลานมารับวัคซีนเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 2)

ผลประเมินความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรม โดยแยกผลการประเมินออกตามแต่ละข้อ พบว่า ร้อยละ 94 มีความพึงพอใจต่อนวัตกรรม และมีค่าคะแนนเพิ่มขึ้นซึ่งอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07) และมีค่าคะแนนในส่วนของความคงทนแข็งแรงของเครื่องมือ และการมีขนาดที่เหมาะสมกับการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้นจาก 1.12 (ระดับปรับปรุง) เป็นค่าเฉลี่ยที่ 4.18 ซึ่งอยู่ในระดับดี (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 1 ความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการพาดูรหลานมารับวัคซีนซึ่งเปรียบเทียบระหว่างสื่อภาษาไทยและภาษา
ท้องถิ่น (ภาษาลีวะ)

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้และเจตคติที่ดีต่อ		ระดับ	
		การพาดูรหลานมารับวัคซีน		ภาษาไทย	ภาษาลีวะ
		ภาษาไทย	ภาษาลีวะ		
1.	ถ้าลูกของท่านมีไข้ต่ำ ๆ โอนิดหน่อยท่านไม่จำเป็นต้องพาลูกไปรับวัคซีนใช่หรือไม่	1.96	3.42	พอใช้	ดี
2.	การฉีดวัคซีนทำให้ลูกของท่านพิการหรือถึงแก่ชีวิตใช่หรือไม่	2.56	3.01	พอใช้	ปานกลาง
3.	การพาลูกมารับวัคซีนจำเป็นต้องพามารับตามช่วงอายุที่กำหนดใช่หรือไม่	3.01	4.18	ปานกลาง	ดี
4.	ลูกของท่านควรรับวัคซีนครั้งแรกเมื่ออายุครบ 3 เดือนใช่หรือไม่	2.66	4.25	ปานกลาง	ดีมาก
5.	เมื่อลูกของท่านได้รับวัคซีนลูกของท่านจะมีภูมิคุ้มกันต่อโรคนั้น ๆ และจะทำให้ลูกของท่านร่างกายแข็งแรงไม่ป่วยเป็นโรคต่าง ๆ เช่น ไข้หวัด อีกต่อไป ใช่หรือไม่	1.68	3.38	ปรับปรุง	ปานกลาง
	รวม	2.37	3.64	พอใช้	ดี

ตารางที่ 2 ระดับความรู้และเจตคติที่ดีต่อการพาดูรหลานมารับวัคซีน

ข้อ	ข้อความ	ระดับความรู้และเจตคติที่ดีต่อ		ระดับ	
		การพาดูรหลานมารับวัคซีน		ก่อน	หลัง
		ก่อน	หลัง		
1.	ถ้าลูกของท่านมีไข้ต่ำ ๆ โอนิดหน่อย ไม่จำเป็นต้องพาลูกไปรับวัคซีนใช่หรือไม่	1.76	3.11	ปรับปรุง	ปานกลาง
2.	การฉีดวัคซีนทำให้ลูกพิการหรือถึงแก่ชีวิตใช่หรือไม่	3.42	4.19	ดี	ดี
3.	การพาลูกมารับวัคซีนจำเป็นต้องพามารับตามช่วงอายุที่กำหนดใช่หรือไม่	3.11	4.20	ปานกลาง	ดี
4.	ลูกควรรับวัคซีนครั้งแรกเมื่ออายุครบ 3 เดือน ใช่หรือไม่	1.89	4.18	พอใช้	ดี
5.	เมื่อลูกได้รับวัคซีน จะมีภูมิคุ้มกันต่อโรคนั้น ๆ และจะทำให้ร่างกายแข็งแรงไม่ป่วยเป็นโรคต่าง ๆ เช่น ไข้หวัด อีกต่อไป ใช่หรือไม่	2.11	3.36	พอใช้	ปานกลาง
	รวม	2.46	3.80	พอใช้	ดี

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรม (หลังปรับปรุงนวัตกรรม)

ข้อ	ข้อความ	ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น และความพึงพอใจ	ระดับ
1	ใช้งานสะดวก	4.08	ดี
2	วิธีใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน	4.12	ดี
3	เนื้อหาในนวัตกรรมเข้าใจง่าย	4.11	ดี
4	นวัตกรรมมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน	4.19	ดี
5	นวัตกรรมชิ้นนี้สามารถนำเนื้อหาข้อมูลที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.09	ดี
6	เครื่องมือมีรูปแบบสวยงาม มีความน่าสนใจ	4.40	ดีมาก
7	เครื่องมือมีความคงทนแข็งแรง/มีขนาดเหมาะสมกับการใช้งาน	4.18	ดี
8	เครื่องมือสามารถเคลื่อนย้ายและจัดเก็บได้สะดวก	4.03	ดี
9	วัสดุที่ใช้เป็นอุปกรณ์ ที่ทำได้ง่าย	3.38	ปานกลาง
10	คุณภาพการใช้งานมีความคุ้มค่ากับต้นทุนในการผลิต	4.10	ดี
รวม		4.07	ดี

วิจารณ์

จากการทดลองใช้นวัตกรรมสื่อให้ความรู้กล่องวัคซีนกับกลุ่มเป้าหมายคือผู้ปกครองเด็กแรกเกิด ถึง 5 ปี เพื่อให้ผู้ปกครองเด็กแรกเกิดถึง 5 ปี ในเขตรับผิดชอบมีความรู้และเจตคติที่ดีต่อการพาบุตรหลานมารับวัคซีนตามกำหนดนั้น ผลที่ได้คือ ระดับความรู้และเจตคติที่ดีต่อการพาบุตรหลานมารับวัคซีนของผู้ปกครองเด็กแรกเกิดถึง 5 ปี หลังจากใช้นวัตกรรมอยู่ในระดับดี และจากการประเมินความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรม พบว่าเครื่องมือมีความคงทนแข็งแรง มีขนาดเหมาะสมกับการใช้งานอยู่ในระดับปรับปรุง ผู้จัดทำจึงได้ปรับปรุงพัฒนานวัตกรรมให้มีขนาดที่เหมาะสมและคงทน มีอายุการใช้งานที่นานยิ่งขึ้น โดยยังคงใช้วัสดุอุปกรณ์จากท้องถิ่นเป็นหลัก และทำการประเมินระดับความพึงพอใจของผู้ใช้นวัตกรรมซึ่งผลที่ได้คือ ความพึงพอใจของผู้ใช้นวัตกรรมอยู่ในระดับดี ผลที่ได้โดยรวมหลังจากใช้นวัตกรรมอย่างต่อเนื่องทำให้ผู้ปกครองเด็กแรกเกิดถึง 5 ปี ในเขตรับผิดชอบมีความรู้ในเรื่องของวัคซีนที่บุตรหลานตนจะได้รับเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังพบว่าผู้ปกครองเด็กมีเจตคติที่ดีต่อการพาบุตรหลานมารับวัคซีนตามกำหนด

เพิ่มมากขึ้นจากปีที่ผ่านมาหลังจากใช้นวัตกรรมสื่อให้ความรู้กล่องวัคซีนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นการพัฒนาสื่อให้ความรู้กล่องวัคซีนควรจัดทำนวัตกรรมสื่อให้ความรู้ในรูปแบบการบันทึกเสียงลงไปเนื่องจากภาษาลี้ะเป็นภาษาพูด ไม่มีภาษาเขียน ซึ่งจะช่วยให้มีความเที่ยงต่อการ แปลความหมายของผู้ใช้และทำให้ข้อมูลในสื่อไม่มีการบิดเบือนและง่ายต่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่อ่านหนังสือไม่ได้ อีกทั้งนวัตกรรมควรมีความแข็งแรงคงทน สามารถใช้งานได้นาน ขนาดของนวัตกรรมควรปรับให้มีขนาดที่เหมาะสมเพื่อสะดวกแก่การอ่านและมองเห็นสื่อได้ชัดเจน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. กลุ่มเป้าหมายมีความสนใจต่อนวัตกรรมและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี
2. บุคคลในพื้นที่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้ความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือในด้านข้อมูลภาษาลี้ะได้เป็นอย่างดี
3. เจ้าหน้าที่ทุกคนใน รพ.สต. บ้านน้ำรีพัฒนา ให้

ความช่วยเหลือและสนับสนุนในการจัดทำนวัตกรรมชิ้นนี้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณนายเกษตร ปะที สาธารณสุขอำเภอเฉลิมพระเกียรติ นางปิยะนุช ฝีปากเพราะ พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ รักษาการแทนในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านน้ำรีพัฒนา ขอขอบคุณนางสาวณัฐนรี ประสมทรัพย์ นักวิชาการสาธารณสุข ขอขอบพระคุณ นางทัศนีย์ แพงอูด และนายคันศร แพงอูด บุคคลในพื้นที่บ้านน้ำช้างพัฒนา บ้านน้ำรีพัฒนา ผู้ให้ข้อมูลด้านภาษาลื้อ และคณะเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านน้ำรีพัฒนา ที่ได้ให้ความร่วมมือในการจัดทำนวัตกรรมสื่อให้ความรู้กลุ่มวัคซีน รวมถึงผู้เข้าร่วมการศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือแก่ผู้จัดทำนวัตกรรมและได้ให้ความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี. วัคซีนในเด็ก [อินเทอร์เน็ต]. ม.ป.ท. [สืบค้นเมื่อ 20 ก.พ. 2558]. แหล่งข้อมูล: <http://www.lbo.moph.go.th/cdnew/index.htm>
2. สำนักกระบวนวิชา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. แผนปฏิบัติงานโรคติดต่อที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน ประจำปีงบประมาณ 2557 [อินเทอร์เน็ต]. 2557 [สืบค้นเมื่อ 20 ก.พ. 2558]. แหล่งข้อมูล: thaigcd.ddc.moph.go.th/knownledges/download/132
3. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. ตารางสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของประเทศไทย [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 20 ก.พ. 2558]. แหล่งข้อมูล: <http://slideplayer.in.th/slide/2176793/>
4. อภัย ราชกรวิจิตร. วัคซีนสำคัญอย่างไร [อินเทอร์เน็ต]. 2010 [สืบค้นเมื่อ 20 ก.พ. 2558]. แหล่งข้อมูล: <http://bleek.caffeinedrinktampabay.com>
5. โรงพยาบาลพญาไท. เกร็ดความรู้วัคซีน [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 20 ก.พ. 2558]. แหล่งข้อมูล: <http://www.phyathia.com/medicalarticle/detail/3/40/474/th>

Abstract: Innovation of Education Media on Vaccination

Wilaiwan Sengklong, B.P.H.

*Ban Namreephatthana Health Promoting Hospital, Chaloe Phra Kiat District, Nan Province, Thailand
Journal of Health Science 2018;27:120-7.*

The Nam Ree Phatthana is a remote village bordering between Thailand and Lao PDR. This area does not have international checking point. The people in the area are an ethnic population called “Lau” and they use Lau language as primary language. Over 70% of people do not study and have limited knowledge about child vaccination. In 2014, the vaccination coverage was 40 percent; and data from a survey revealed 62% of people were lack of knowledge about vaccination. To solve the problem, an innovation for vaccination education was created in two languages: Thai and Lua. It was built as an education box containing information about immunization of children. The objectives of this study were to assess the effectiveness of the vaccine education box in improving knowledge and attitude on immunization of mothers or parents of children aged 0 – 5 years, and to evaluate the satisfaction on the use of the innovation. It was conducted as a research and development study from March to June 2014. Data were collected by questionnaires and were analyzed by descriptive statistic (percent and mean). It was found that the level of knowledge and positive attitude of parents on child vaccination increased from 53% (fair level) at the beginning of the study to a medium level (78%) after 2 months; and further increased to 96% after 2 additional months. The innovation gained high level of satisfaction by the end (94%). To conclude, the innovation was found to be an effective vaccination education media. Further improvement of the product was recommended to include the use of spoken language for Lua in order to ensure correct interpretation by the target populations. In addition, the innovation should be more durable and adjusted to the size that is easy reading and clear.

Key words: education media, vaccination